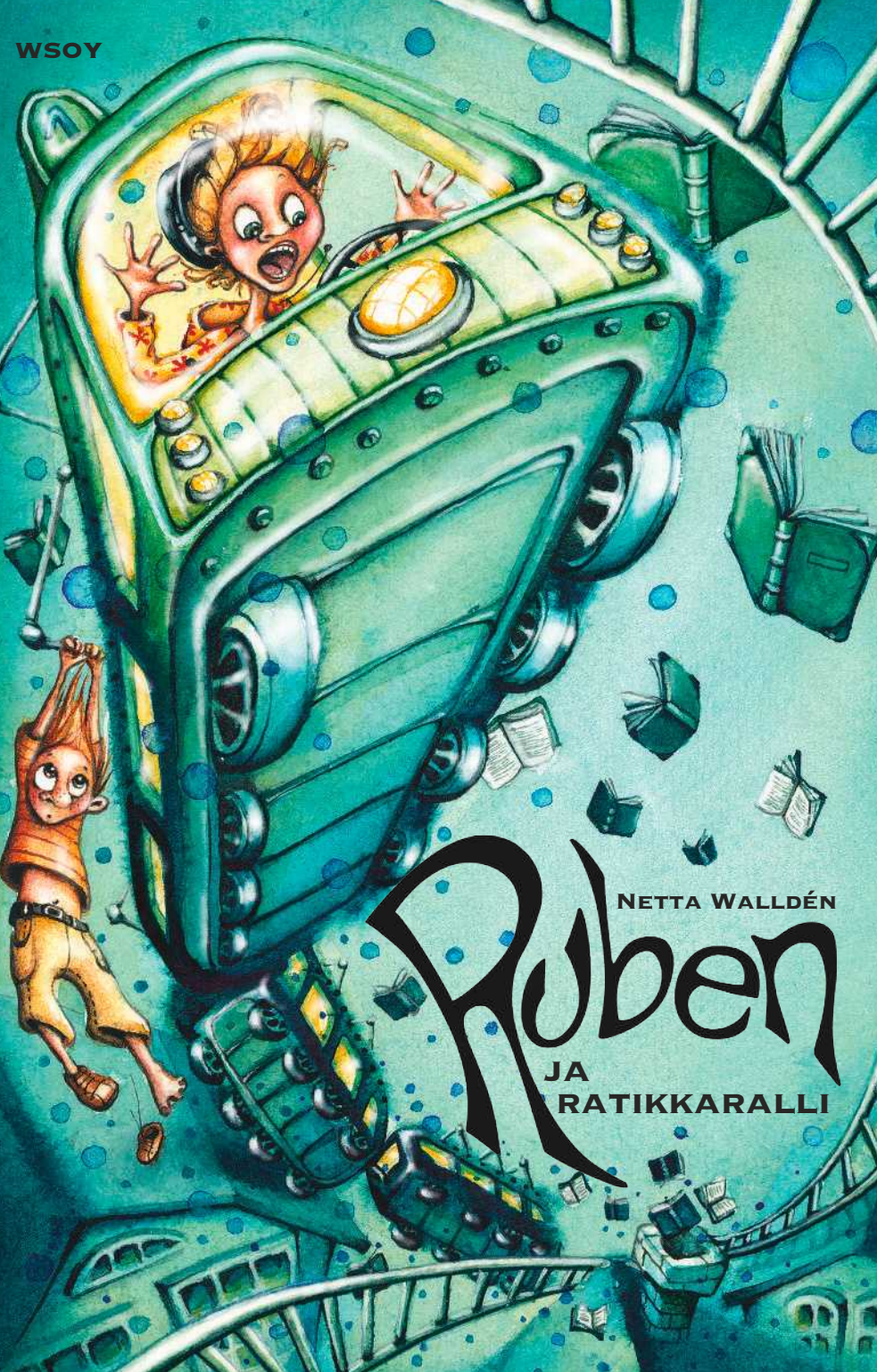

WSOY

NETTA WALLDÉN

Ruben

JA
RATIKKARALLI

Ruben
JA
RATIKKARALLI

NETTA WALLDÉN

KUVITTANUT LAURA VALOJÄRVI

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

HELSINKI

WSOY:N KIRJALLISUUSSÄÄTIÖ, SUOMEN KULTTUURIRAHASTO
JA TAITEEN Keskustoimikunta ovat tukeneet tämän
teoksen valmistumista.

TEKSTI © NETTA WALLDÉN JA WSOY 2013

KUVITUS JA GRAAFINEN SUUNNITTELU © LAURA VALOJÄRVI JA WSOY 2013

ISBN 978-951-0-39901-9

PAINETTU EU:ssa

Ideoitu Roomassa marraskuussa 2012
Hemulin hiihtösten säästyksellä

ROUVA MALLAMUD

Tömps!

Rouva Mallamud nousi kirjoitustuolistaan ja vetäisi ikkunaverhon äkäisesti sivuun. Joko taas? Ullakko alkoi natista ja paukkua pahaenteisesti, ja seuraavan hetken ajan tuntui kuin seinähirret olisivat vetäneet palkeensa täyteen ilmaa, pullistuneet äärimmilleen ja köhineet sitten sisuksistaan kaiken ylimääräisen: *tömps, tömps, tömps!* Yläilmoista leijui pihanurmelle kokonainen kirjaparvi kuin siipirikkoinen satakielipoikue.

Ei tällainen peli vedellyt! Kaikki oli sateen syytä – sateen, joka jatkui jo kolmatta viikkoa. Mitä sateella saattoi tehdä muuta kuin paukuttaa kirjoituskonetta entistä kiivaampaan tahtiin? Rouva Mallamud ei osannut laskea, kuinka monta romaania hän oli naputellut sadeviikkojen aikana, mutta talo alkoi nähtävästi saada tarpeekseen. Ullakon lattia oli painunut notkolle, avoimet ikkunaluukut vuotivat kirjoja ja muutama romaanisarja yritti pusertautua ulos räystäslautojen välistä.

Fiuuu! Savupiipusta lensi vielä yksi mahdollinen menestysromaanin. Neliskanttinen siivekäs kaarteli puutarhan yllä ja laskeutui lopulta paperisiivet lepat- taen hopeapajun ylimmälle oksalle kaltaistensa pariin – punaisten, keltaisten ja vihreiden, sateen nahistamien romaanien joukkoon. Kirjapuu ei eronnut juurikaan sateessa nuokkuvasta omenapuusta, jonka oksilla riip- puivat ruskeaposkiset, mädät omenat kuin vettyneet tarinat. Syksyn kauneuteen liittyi aina ripaus luopumista.

Rouva Mallamud kohautti harteitaan ja pujot- tautui kirjapinoja väistellen takaisin kirjoituskoneensa luo. Saarnilaakson ylle asettautunut jättiläiskokoinen pilvi hohkasi loputonta harmautta, joten parhaassa tapauksessa kestäisi viikkoja ennen kuin se olisi valunut tyhjäksi. Rouva Mallamud sulki mielestään talonsa räjähdysvaaran ja oksilla kompostoituvat romaanit, kiersi kirjoituskoneen telaan autuaallisen valkoisen paperiarkin ja jatkoi paukuttamista.

PINTERÄLLÄ

Naps. Naps, naps, naps.

– Valdemar, sulje ikkuna! Ei kukaan jaksaa kuunnella jatkuvaa sateen naputusta aamusta iltaan.

– Jatkuva naputus on kieltämättä rasittavaa kuunneltavaa, Valdemar vahvasti nojatuolinsa uumenista.

Virginia kurtisti kulmiaan mutta unohti ikävänlaisen ajatuksentyngän, sillä pensasaidan takana liihotteli juuri epäluokainen parvi nelikulmaisia vierasesineitä, jotka putosivat äänestä

päätellen ilmalentonsa päätteeksi maahan. *Tömps, tömps, tömps!*

– Valdemar, tule katsomaan!

Virginia hiippaili pitsiverhon taakse ja jäi kuulostelevaan Mallamudin puutarhan menoa ikkunanraosta. Naps, naps, naps. *Raks! PAM!*

– *Raks? PAM?* Ei sade pidä tuollaista mekkalaa!

– Tjaa, Valdemar tuumaili ja käänsi verk-kaisesti sanomalehden sivua. – Täytyykö sateen äänen olla joka hetki samanlainen? Vuodesta toiseen samaa ropinaa. En pitäisi pientä vaihtelua vakavana.

– Tämä on nyt jotain muuta, Virginia sanoi ja työnsi päänsä sateeseen. – Pauke saattaa olla peräisin rouva Mallamudin kirjoituskoneesta, mutta mitä nuo hänen puutarhassaan poukkoilevat nelikulmaiset ohjukset ovat?

Tömps!

– Jos ette ole sattuneet huomaamaan... aloitti portaita alas loikkiva Ruben, mutta äidin kimakaksi kohoava ääni keskeytti hänet.

– Mallamudin talo paisuu! Räjähdyksvaara!

– Lehtikujalle on asennettu raitiovaunukiskot, Ruben sanoi Valdemarille, sillä Virginia oli jähmettynyt ikkunan eteen ja odotti kämmenet korvilla räjähdystä. – Työmiehet ovat hakanneet kiskoja paikoilleen viimeiset kaksi viikkoa.

– Tjaa, vai sellaista, Valdemar tuumasi sanomalehtensä takaa, eikä Ruben ollut varma,

kuuliko hänen isänsä puhetta sen enempää kuin äitikään.

– Työmiehet... Lisa toisti ja vilkaisi mietteläänä nojatuolin suuntaan. Mahtoiko jokapäiväinen nojatuolissa istuminen olla työtä? Siitä hän ei ollut aivan varma.

– On niitä, joiden työ alkaa aamulla kello kuusi ja päättyy illalla kello kaksikymmentä, kun sanomalehti on luettu loppuun, Ruben vastasi Lisan äänettömään kysymykseen ja vinkkasi pikkusiskon mukaansa yläkertaan.

Sisarukset katselivat ullakkohuoneen ikkunasta, kuinka työmiehet astelivat tiehensä ja jättivät jälkeensä kiiltävät kiskot, jotka kaarsivat Lehtikujan pitkälle suoralle, ohittivat Vaaran ja Mallamudin talot ja niiden jälkeen heidän talonsa, kääntyivät jyrkän mutkan kautta Harman kartanolle ja jatkoivat matkaansa asemalle, jossa nökötti sateen huuhtoma raitiovaunu, Saarnilaakson Vihreä linja.

VALDEMAR PINTERÄ

Kyllä hän oli kuullut. Ei kylläkään raitiovaunukiskojen asennusääniä, jotka olivat viimeisten viikkojen aikana sekoittuneet sateen ropinaan ja rouva Mallamudin kirjoituskoneen paukkeeseen ja kenties myös hänen päänsä sisällä nakuttavaan ääneen, joka oli tehnyt olon jollakin tavalla levottomaksi. Ääneen, joka yritti sanoa, että nojatuoliin uppoutuminen oli toisinaan ihan hiukkasen tylsistyttävää. Ääneen, joka pisti hänet taittelemaan sanomalehden kasaan, kävelemään ikkunan

ääreen ja kuvittelemaan, miltä näyttäisi, jos Valdemar Pinterä kävelisikin jonain aamuna postilaatikon ohi. Kulkisi pitkin turvallista Lehtikujaa, poikkeaisi parille sivutielle ja eksyisi – ihan vain sen verran, että tuntuisi hiukkasen pelottavalta, hiukkasen seikkailulta. Nojatuoli-Valdemar oli alkanut miettiä seikkailija-Valdemaria aika paljon, ja aivan huomaamattaan hän oli alkanut mieltä seikkailija-Valdemarin hahmoon enemmän kuin iänikuisen nojatuoli-Valdemariin. Kolmekymmentä vuotta nojatuolin syvyyksissä ei ollut ihan lyhyt aika.

Lehtikujalle on asennettu raitiovaunun kiskot.
Valdemar oli kuullut mainiosti Rubenin sanat, etenkin kun hänen silmiinsä oli osunut samaan aikaan seuraavanlainen lehti-ilmoitus:

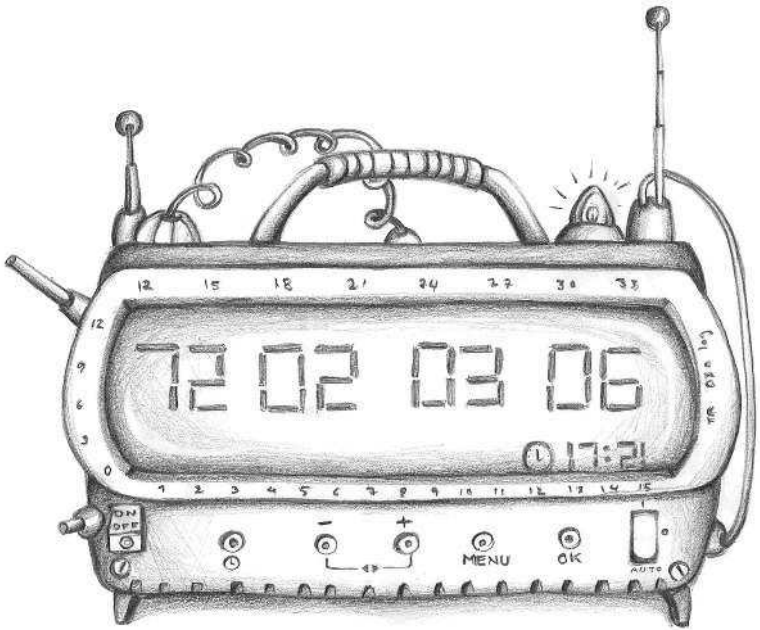
*Etsitään raitiovaunun kuljettajaa
Työt alkavat huomisaamuna
Nopein saa paikan
Saarnilaakson Vihreä linja
044777777*

Tässkö se olisi, hänen seikkailunsa? Ei ehkä suuren suuri, mutta harvoin pienen ihmisen seikkailut sellaisia olivatkaan, ainakaan muiden ihmisten silmissä. Valdemar tähyili ympärilleen sanomalehtensä takaa, mutta lapset olivat kadonneet yläkertaan ja Virginia seisoi yhä ikkunan edessä silmät

kiinni ja kädet korvilla, näkemättä tai kuulematta yhtikäs mitään. Virginian mielestä miehen paikka oli kotona, ja jos Virginia oli jotain mieltä, Valdemar katsoi yleensä parhaaksi yhtyä vaimonsa mielipiteeseen.

Työmiehet, työmiehet, työmiehet... Lisan heive-
roinen ääni alkoi pauhata Valdemarin korvissa
yhä voimallisempänä. Myöntää täytyi, että vii-
meiset vuosikymmenet olivat solahtaneet lähes
huomaamatta yhdessä ja samassa istuimessa.
Waldemar Pinterä oli jättänyt pojalleen Valdemar
Pinterälle maallista perintöä sen verran, ettei
huhkimiseen ollut suurempaa tarvetta. Valdemar
kaivoi kuitenkin hetken harkinnan jälkeen rinta-
taskustaan punaisen huopakynän ja rengasti sivun
alalaidan lehti-ilmoituksen. Nähtävästi istuminen
laskettiin työksi silloin, jos sanomalehden sivujen
sijasta käännettiin raitiovaunun rattia.

Virginia seiso i yhä asemissaan, joten Valdemar
hiipi puhelimen luo, valitsi raitiovaunuyhtiön
numeron, kävi lyhyen puhelinkeskustelun ja
palasi posket punoittaen nojatuoliinsa. Huo-
menna, hän ajatteli, ja pelkkä ajatus huomi-
sesta sai hänen sydämensä heittämään sarjan
innostuneita voltteja, kolmella kierteellä ja kaikkiin
ilmansuuntiin kerien.

RUBEN JA LISA

– **Sataa, sataa** ja sataa, Lisa puuskahti ja painoi nenänsä kiinni vesinoroja vuotavaan ikkuna-ruutuun. Rubenin ullakkohuoneesta avautui sateenkin läpi mainio näköala rouva Mallamudin huopakatolle, jonka ruosteenpunainen pinta alkoi olla kauttaaltaan vettyneiden paperiliuskojen läikittämä. Savupiippu tussautti harvakseltaan yläilmoihin uusia kirjoja, joista osa jäi roikkumaan räystäälle ja osa putosi puutarhan pimentoon. Ruben ja Lisa olivat jo tottuneet tömähähtelyyn, joka oli

jatkunut yhtä pitkään kuin loputon, turruttava sade.

– Vaistoni sanoo, että jotain on tapahtumassa, Ruben sanoi ja avasi muistikirjansa. – Samaa sanovat tieteelliset tutkimukseni. Virginia oli kerrankin oikeassa. Rouva Mallamudin talon natina ja pullistelu tarkoittaa sitä, että torppa tulee räjähtämään.

– Rä-jäh-dys-vaa-ra, Lisa tavasi merkintää, jonka Ruben raapusti muistivihkoonsa. – Kuulostaa vaaralliselta, hän sanoi ja nielaisi kuuluvasti.

– Katsotaanpas paria matemaattista laskutoimitusta.

Ruben aukoi muistikirjan väliin taitellun paperiarkin, joka sisälsi lukemattomia yhtälöitä, nuolia, diagrammeja ja havaintokuvia. – Olen päätynyt Mallamudin talon tilavuuden, kirjan keskimääräisen massan ja seinähirsien lujuuslaskelmien perusteella seuraavanlaiseen ennusteeseen, hän jatkoi ja käänsi paperiarkin ympäri.

Lisa tuijotti vaiteliaana Rubenin laatimaa piirroskuvaa. Rouva Mallamudin talosta olivat jäljellä pelkät puutarhaan kaatuneet seinähirret. Pihanurmella lojui punaisia kattohuovan riekaleita, ja Saarnilaakson kadut, kujat ja pihapiirit olivat peittyneet paperisilppuun aivan kuin metrien korkuinen umpihanki olisi vallannut tienoon. Kirjat olivat kasautuneet jättimäiseksi padoksi joenmutkaan, ja lukuisia irtokansia lipui kaarnalaivojen tavoin kohti väistämätöntä törmäystä. Kaupunki-

laiset kahlasivat kauhuissaan paperimeressä, mutta rouva Mallamud istui tynnosti puutarhaansa levinneiden seinähirsien keskellä ja hakkasi kirjoituskonettaan aivan kuin tilanne ei olisi järkyttänyt hänen maailmaansa millään tavalla.

– Kauhea sotku, Lisa sanoi. – Kuka tuon kaiken siivoaa?

– Sinä tietysti!

Ruben yritti näyttää siltä kuin Lisa olisi esittänyt harvinaisen typerän kysymyksen. – Mikäli sade lakkaa, rouva Mallamudin kirjoitustahti hidastuu ja räjähdys siirtyy.

– Entä jos sade jatkuu? Lisa kysyi ja vilkaisi huolestuneena äärettömyyksiin jatkuvaa harmaata taivasta.

– Pum! Ruben lausui kumealla äänellä ja nosti pöydälle johdoilla, vivuilla, nappuloilla ja antennilla varustetun, rytmikkäästi piippaavan laitteen, jonka valotaulussa loisti punainen numeroyhdistelmä.

Lisa kallisti päätään ja yritti näyttää siltä kuin hänellä olisi edes jonkinlainen käsitys siitä, minkä lajin vekotin pöydällä vilkkui.

– Tämä on ajastin.

Lisa räpäytti silmiään. Hänellä ei ollut aavistustakaan, mikä oli ajastin.

– Tyylikäs ajastin, Lisa sanoi, kun ei keksinyt muutakaan sanottavaa.

Ruben tuhahti.

– Ei tätä nyt tyylikkääksi voi sanoa, mutta riittävän tarkka tämä kyllä on.

– Ajattelinkin juuri sanoa, että se näyttää tarkalta. Tyylikkäältä ja riittävän tarkalta.

– 72 tuntia, kaksi minuuttia, kolme sekuntia ja kuusi sadasosasekuntia. Ymmärrät kai, mitä sen jälkeen tapahtuu?

Lisa räpäytti jälleen taivaansinisiä silmiään eikä sanonut mitään. Käsittämättömät numerot vilkkuivat hurjaa vauhtia ajastimen valotaulussa.

– Silloin räjähtää.

Lisa kirkaisi ja peruutti kiireen vilkkaa huoneen perimmäiseen nurkkaan.

– Kuten sanoin, ei tietenkään tämä talo vaan naapuritalo, Ruben rauhoitteli ja vinkkasi nurkassa tärisevän Lisan takaisin pöydän ääreen.

– Jos ajastin on väärässä?

– Laite on sataprosenttisen luotettava. Oikeastaan tämä on Saarnilaakson kaupungin omaisuutta, mutta ajattelin hiukan lainata sitä. Omin luvun, niin sanotusti.

Ruben odotti Lisan seuraavaa kysymystä, mutta sellaista ei kuulunut.

– Ajastin säätelee kaupunginpuutarhan automaattista kastelujärjestelmää. Sellaiselle ei tietenkään ole käyttöä sadekausien aikana.

– Kukkia ei kastella sateella, Lisa vahvisti ja nyökkäsi pontevasti. Hän toivoi hartaasti,

että oli ymmärtänyt oikein Rubenin lausumat hankalat sanat.

– Tietääkö rouva Mallamud, että hänen talonsa räjähtää?

– Olen varoittanut häntä. Toimittanut laskelmat ja sitä rataa. Rouva Mallamudilla on luova kausi, ja se tarkoittaa sitä, ettei hän kuule kuin kirjoituskoneensa naputuksen.

Fiuuu-fi-fiuuuu. Naapuritalon savupiipusta syöksyi jälleen raketin lailla pari iloisenpunaista romaania, jotka piirsivät taivaan harmauteen kirkkaan kaaren ja sukelsivat sitten Vaaran ja Mallamudin raja-aidan uumeniin.

– Lentoradat laajentuvat, Ruben sanoi ja nyökytteli hitusen omahyväisen näköisenä, sillä hänen matemaattiset laskelmansa näyttivät osuvan jälleen kerran oikeaan. – Kirjat alkavat lennellä näillä hetkillä rouva Mallamudin pihapiirin ulkopuolelle.

– Hauskaa, sanoi Lisa.

– Se on kaikkea muuta kuin hauskaa, ainakin jos rouva Mallamudilta kysytään. Omituinen tapaus – kirjoittaa kirjoja, joita kukaan ei ole lukenut.

– Paitsi minä, Lisa sanoi ja tunsu hyytävän värähdyksen selkäpiissään. Rouva Mallamudin salaisen kirjakammion teokset, jotka hän oli löytänyt taannoisen tapaustutkinnan yhteydessä, olivat olleet järkyttäviä. *Peukaloisen viimeiset hetket, Puolen hehtaarin metsän suurpalo, hrr...*

– Sinä luitkin ilman lupaa. Posteljooni Pasternakin mukaan rouva Mallamud kirjoittaa nykyään onnellisia loppuja, mutta rouva haluaa olla mieluummin rouva Mallamud kuin kirjailija Mallamud.

– Miksi? ihmetteli Lisa. – Kirjailija Mallamud kuulostaa hienolta.

Samassa ikkunalasin takana häivähti kulmikas varjo ja pihamaalta kantautui äänekäs loiskahdus. Pari kevyehköä pienoisoromaania oli liidellyt yli aidan ja tipahtanut rännin alla nököttävään vesi-saaviin.

– Eikö meidän pitäisi varoittaa ihmisiä? kysyi Lisa. – Lentävät kirjat ovat vaarallisia.

– Sateessa on se hyvä puoli, ettei kukaan liiku ulkona. Pientä kuhinaa aiheuttaa kuitenkin raitiovaunu, joka aloittaa liikennöintinsä huomenna.

Ruben taittoi taas piirroskuvan auki ja luonnosteli hävityksen keskelle raitiovaunun, joka aurasi Lehtikujalla vuoren korkuisia kirjapinoja. Ruben tutkaili mietteliäänä kuvaa eikä malttanut olla täydentämättä sitä vielä hiukan. Hän raapusti paperin alanurkkaan tikku-ukon, joka oli juuri saanut päähänsä napakan kirjaosuman ja kaatunut pökertyneenä katuun. *Kops!*

SAARNILAAKSON AAMU

Seuraava aamu alkoi päällisin puolin aivan kuten mikä tahansa Saarnilaakson aamu: Posteljooni Pasternakin polkupyörän kitinä kello kuusi, ja tihkusateiseen aamuun virkoava Lehtikujan väki. Ensimmäisenä pystyyn ponkaisi rouva Mallamud, jonka aamukahvin tuoksu leijaili suloisina kiehkuroina naapuritalon yläkertaan ja herätteli raidallisissa pyjamissaan torkkuvan Vaaran pariskunnan. Seuraavaksi Lehtikujalta kantautui Valdemar Pinterän hilpeä rallattelu, joka enteili hänen

kannaltaan päivän parasta hetkeä eli vajoamista nojatuoliin tuoreen sanomalehden kätköihin, ja kohta perään samasta pihapiiristä kajahti Virginia Pinterän kipakka komento: *Ruben, pöytään sieltä!* ja *Lisa, herätys!* Kaduilla ja kujilla on oma tahtinsa, ja tällaisilta kuulostivat Lehtikujan verkkaisat aamutahdit – tai olivat kuulostaneet aina tähän aamuun asti.

Stop – pari askelta taaksepäin! Valdemar Pinterän hilpeä rallattelu aamulla kello 06.05? *Kyllä.* Postilaatikon kannen nosto kello 06.06? *Ei.*

Sinä aamuna Valdemar Pinterä *ei* noukkinut postilaatikosta aamun lehteä, *ei* palannut sisään *eikä* vajonnut nojatuoliin tuoreen sanomalehden kätköihin odottamaan höyryävää teemukia, jonka Virginia Pinterä ojentaisi kohti nojatuolia kello 06.30. Valdemar Pinterä jatkoi kulkuaan postilaatikon ohi kello 06.06, napsautti sateenvarjon auki ja asteli raitiovaunukiskoja seurailleen ensin Lehtikujan eteläpään jyrkkään mutkaan ja sieltä Harman kartanon kautta Saarnilaakson asemalle, jonne hän saapui kello 06.40.

Samaan aikaan toisaalla Virginia Pinterä ojensi höyryävän teemukin kohti tyhjää nojatuolia, piti kuppia ilmassa muutaman epäuskoisen sekunnin ajan ja sai sen jälkeen hysterisen kohtauksen. Nojatuoli-Valdemar oli poissa.

JÄRKI KÄTEEN JA KÄDET OHJAUSPYÖRÄLLE!

Sateen piiskaaman Saarnilaakson elämä näyttää pysähtyneen paikoilleen, kunnes alkaa tapahtua: raitiovaunut syöksyvät puutarhoihin, savupiippu sylkee kirjoja kattojen ylle, naapuritalo pullistelee liitoksissaan ja Rubenin digitaalinen ajastin huutaa räjähdysvaaraa.

Pinterän perheen elämä uhkaa suistua raiteiltaan, kun Valdemar hylkää rakkaan nojatuolinsa ja katoaa jäljettömiin. Ruben on kuitenkin tilanteen tasalla, mutta saadaanko kaaokseen järjestys ennen kuin seuraava sade rintama vyöryy Saarnilaakson ylle?

NETTA WALLDÉNIN suosittu Ruben-sarja on tulvillaan kielen ja mielikuvituksen hurmaa. **LAURA VALOJÄRVEN** kuvituksen huumori löytää oivaltavasti saman aaltopituuden tarinan kanssa.

Saarnilaakson mysteerien kolmas osa on kunnianosoitus ihmisen sisällä kyteväälle seikkailunhalulle ja ennakkoluuloista luopumiselle.

